

PROF. DR HAB. IRENA E. KOTOWSKA
– NAUKOWIEC, DYDAKTYK I WYCHOWAWCA

Profesor dr hab. Irena E. Kotowska ukończyła studia magisterskie w 1970 roku na Wydziale Finansów i Statystyki w Szkole Głównej Planowania i Statystyki (specjalność ekonometria). W 1978 roku na podstawie pracy doktorskiej zatytułowanej „Problemy wykorzystania łańcuchów Markowa do analizy zjawisk ekonomicznych” napisanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Iry Koźniewskiej, uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych (również specjalność ekonometria) na Wydziale Finansów i Statystyki na tej samej uczelni. Kolejny stopień naukowy doktora habilitowanego nauk ekonomicznych uzyskała w Kolegium Analiz Ekonomicznych w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie w 1995 roku na podstawie rozprawy habilitacyjnej pt. „Prognozowanie gospodarstw domowych. Problemy i metody”. W 2006 roku uzyskała tytuł profesora nauk ekonomicznych. W latach 1994–2016 kierowała Zakładem Demografii Instytutu Statystyki i Demografii (ISiD) SGH, a od września 2016 roku jest dyrektorką ISiD. W latach 1999–2005 była członkiem Senatu SGH, a w latach 2003–2009 przewodniczyła Senackiej Komisji ds. Nauki.

Główne obszary zainteresowań badawczych Pani Profesor Ireny E. Kotowskiej obejmują: współzależności procesów ekonomicznych i demograficznych, przemiany rodziny i gospodarstw domowych w powiązaniu z rynkiem pracy, prognozowanie demograficzne, statystykę rynku pracy i warunków życia, politykę dotyczącą ludności, politykę społeczną oraz metodykę badań społecznych (organizacja, zakres i harmonizacja badań). W ostatnich dwóch dekadach (tzn. po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego) Jej badania dotyczyły zmiany demograficznej w Europie rozpatrywanej w powiązaniu z przeobrażeniami na rynku pracy, modelami „*welfare state*” oraz przekształceniem społecznych ról płci i ich percepcji. Pani Profesor kontynuowała w nich swoje wcześniejsze zainteresowania uwarunkowaniami demograficznymi rynku pracy, aktywnością zawodową ludności, a zwłaszcza aktywnością kobiet i zmianą ich sytuacji na rynku pracy po 1989 roku oraz zmianami zachowań dotyczących rodziny związanymi z tzw. nową demografią Europy. Intensywne prace badawcze nad uwarunkowaniami przemian rodziny w Polsce oraz w Europie, realizowane od połowy lat dziewięćdziesiątych w zespołach krajowych i międzynarodowych, doprowadziły do sformułowania nowego podejścia badawczego do tego zagadnienia. Pani Profesor postuluje rozpatrywanie zmian rodziny w kontekście uwarunkowań instytucjonalnych, strukturalnych i kulturowych, uznając koniecz-

Anita Abramowska-Kmon

ność jednoczesnego rozpatrywania przeobrażeń dokonujących się na rynku pracy oraz percepcji społecznych ról płci wraz z modelami polityki społecznej („welfare state”). Zmiany modelu rodziny rozpatruje w dwóch wymiarach – demograficznym i ekonomicznym, uwzględniających stopień zaangażowania kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz w rodzinie. Problematyki tej dotyczyły badania realizowane w ramach projektów badawczych kolejnych programów ramowych Komisji Europejskiej (NIEPS: 2000–2003, 4 Program Ramowy, DIALOG: 2002–2005, 5 Program Ramowy, LOWER: 2004–2008, 5 Program Ramowy, Childbearing trends and policies in Europe: 2007–2008, Max Planck Institute for Demographic Research; RECOWE: 2007–2011, 7 Program Ramowy, FamiliesAndSocieties: 2012–2017, 7 Program Ramowy) czy projektów European Foundation for Living and Working Conditions (Family and Work: 2009, Families in the economic crisis: Changes in policy measures in the EU, 2014) oraz DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities (Job instability and changes in family and household trends: 2005–2006). Do tego nurtu należy także zaliczyć panelowe badania demograficzne prowadzone w ramach międzynarodowego programu badawczego „Generations and Gender Programme” (GGP), utworzonego w 2001 r. w celu rozpoznania i wyjaśnienia mechanizmów przyczynowo-skutkowych współczesnych przeobrażeń demograficznych w krajach europejskich. Pani Profesor jest koordynatorką tych badań w Polsce, członkiem międzynarodowego *Consortium Board* w tym programie a w latach 2013–2017 pełniła funkcję przewodniczącej *Council of Partners*, ciała zrzeszającego zarówno przedstawicieli krajów uczestniczących w programie GGP jak i zainteresowanych udziałem w nim w przyszłości.

Pani Profesor Irena E. Kotowska jest także współautorką pierwszych w Polsce panelowych badań warunków i jakości życia „Diagnoza Społeczna”, realizowanych w latach 2000–2015 przez Radę Monitoringu Społecznego. Jest jej współzałożycielką i członkiem oraz współautorką opracowań prezentujących wyniki kolejnych rund tych badań (2000, 2003, 2005, 2007, 2009, 2013, 2015), przygotowanych wspólnie z młodszymi współpracownikami.

Pani Profesor jest także ekspertem w zakresie procesów ludnościowych, rynku pracy i statystyki społecznej, a także badań w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych w wielu instytucjach i organizacjach naukowych. Jest członkiem Naukowej Rady Statystycznej, Rządowej Rady Ludnościowej, Komitetu Nauk Demograficznych oraz Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN. W 2011 roku została wybrana na przewodniczącą Komitetu Nauk Demograficznych PAN w kadencji 2011–2015, a w 2015 roku została wybrana na drugą kadencję (2015–2018). W latach 2002–2008 kierowała Radą Naukową Środkowo-europejskiego Forum Badań Migracyjnych, a w latach 2005–2011 przewodniczyła Radzie Naukowej Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych. W latach 2008–2012 była członkiem Rady Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, zaś w latach 2012–2016 pełniła funkcję wiceprzewodniczącej Rady Fundacji. Od 2008 r. należy do Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Współpracy z Zagranicą w MNiSW. W latach 2013–2016

Prof. dr hab. Irena E. Kotowska – naukowiec, dydaktyk i wychowawca

była członkiem Sekcji Nauk Ekonomicznych Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów.

Profesor Kotowska pełniła także funkcję eksperta dla przedstawicieli administracji rządowej. W latach 2004–2005 była członkiem Rady Społecznej przy Prezesie Rady Ministrów. W latach 2011–2014 pełniła rolę wiodącego eksperta w zespole ekspertów przy Kancelarii Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego. Zespół ten opracował program polityki rodzinnej „Dobry Klimat dla Rodziny”. Jest też autorką ekspertyzy przygotowanej dla Kancelarii Prezydenta RP (2013), współautorką ekspertyz dla Naukowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP (2009) oraz dla Senatu RP i Sejmowej Komisji ds. Rodziny i Polityki Społecznej. Od połowy lat osiemdziesiątych współpracuje z Głównym Urzędem Statystycznym w zakresie badań demograficznych, rynku pracy i warunków życia gospodarstw domowych. Współpracuje także z Instytutem Spraw Publicznych i Instytutem Badań Strukturalnych. W przeszłości współpracowała także z Fundacją Batorego, Instytutem Badań nad Gospodarką Rynkową, Polskim Forum Strategii Lizbońskiej, Instytutem Badań Edukacyjnych, Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Instytutem Pracy i Spraw Socjalnych, Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych oraz Biurem *United Nations Development Programme* w Polsce.

W latach 1999–2006 Profesor Kotowska była zastępcą przewodniczącego Wydziału I Nauk Społecznych PAN i odpowiadała – między innymi – za działalność komitetów PAN oraz za wydawnictwa Wydziału I. Do 2014 r. była ekspertem PAN we współpracy z *European Federation of National Academies of Sciences and Humanities* – ALLEA. Aktywnie uczestniczyła także w działaniach środowiska naukowego na rzecz nadania odpowiedniej rangi naukom humanistycznym i społecznym przy formułowaniu programu badań Horizon 2020. Jest współautorką wspólnego stanowiska ośmiu europejskich akademii nauk „*Mastering Demographic Change in Europe*” przygotowanego z inicjatywy Niemieckiej Akademii Nauk Leopoldina (2013).

Profesor Kotowska działa też aktywnie na rzecz środowiska demograficznego w Polsce. W latach 1991–1993 kierowała pracami Sekcji Demometrii Komitetu Nauk Demograficznych PAN. Była sekretarzem naukowym Komitetu Nauk Demograficznych PAN (1994–1999) oraz w tym samym czasie była zastępcą redaktora naczelnego *Studiów Demograficznych* wydawanych przez Komitet Nauk Demograficznych PAN, a w latach 1999–2012 – redaktorem naczelnym tego czasopisma. Profesor uczestniczy w pracach Rządowej Rady Ludnościowej, w szczególności była zaangażowana w prace organizacyjne i merytoryczne dwóch Kongresów Demograficznych (2002, 2012).

Od 1987 roku Profesor należy do *European Association for Population Studies* (EAPS). Z ramienia Instytutu Statystyki i Demografii SGH współorganizowała dwie konferencje EAPS w Polsce (Kraków 1997, Warszawa 2003). W kolejnych konferencjach organizowanych przez EAPS pełniła rolę organizatora sesji w ramach grup tematycznych. W EAPS pełniła funkcję skarbnika, a obecnie jest członkiem

Anita Abramowska-Kmon

komitetu nominacyjnego nagród tego stowarzyszenia. Wraz z prof. Janiną Józwiak współdziałała przy tworzeniu *Population Europe (European Population Partnership)* – sieci zrzeszającej instytucje europejskie zajmujące się badaniami ludnościowymi. Ponadto w ramach działalności naukowej i organizacyjnej poza granicami kraju oprócz funkcji eksperta Rady Europy, OECD, Komisji Europejskiej, była przedstawicielką Polski w *European Advisory Committee on Statistical Information in the Economic and Social Spheres (CEIES 2004–2008)*. Od 2009 r. reprezentuje Polskę w *European Statistical Advisory Committee* – grupie doradczej dla Eurostatu i Komisji Europejskiej.

W latach 2008–2012 Profesor Kotowska reprezentowała Polskę w *Programme Committee for „Socio-economic Sciences and the Humanities – SSH”* w ramach 7. Programu Ramowego Komisji Europejskiej, uczestnicząc w formułowaniu priorytetów badawczych. Brała także udział w ocenie projektów badawczych 7 Programu Ramowego. W latach 2012–2013 była członkiem *Expert Group on Social Investment for Growth and Cohesion*, utworzonej przez Komisję Europejską i uczestniczyła w pracach nad sformulowaniem *Social Investment Package*. W latach 2015–2016 była członkiem *Horizon 2020 Advisory Group for European Research Infrastructures* przy Komisji Europejskiej.

Profesor dr hab. Irena E. Kotowska jest też aktywnym dydaktykiem. Jej działalność dydaktyczna w SGPiS/SGH obejmowała początkowo zajęcia ze statystyki i ekonometrii, a od połowy lat osiemdziesiątych także wykłady z demografii. W latach dziewięćdziesiątych prowadziła też zajęcia ze statystyki rynku pracy. Wraz z prof. Janiną Józwiak i prof. Tomaszem Pankiem opracowała w latach dziewięćdziesiątych program zajęć tworzących tzw. ścieżkę demograficzno-społeczną w SGH. Powstała ona w wyniku realizacji projektu TEMPUS, którego celem była reforma dydaktyki na naszej uczelni. Pani Profesor od początku XXI wieku prowadzi w SGH wykłady z demografii i przedmiotów dotyczących problematyki ludnościowej (modele i prognozy demograficzne, społeczno-ekonomiczne skutki zmian demograficznych) w języku polskim i angielskim. Organizuje też seminaria magisterskie i doktorskie z problematyki ludnościowej. Była także wykładowcą w *European Doctoral School of Demography (EDSD)*, rocznym programie doktorskim z demografii powstałym w 2005 r. pod auspicjami *European Association for Population Studies*. W latach 2013–2015 uczestniczyła w organizacji tego programu w SGH. Ponadto była członkiem Rady Naukowej EDSD.

Profesor Kotowska jest promotorką kilkudziesięciu prac magisterskich, dziesięciu obronionych prac doktorskich, jednej z otwartym przewodem doktorskim oraz trzech kolejnych będących w fazie przygotowawczej do otwarcia przewodu doktorskiego. Pani Profesor recenzowała także prace doktorskie i habilitacyjne oraz wnioski o tytuł profesora. Łącznie przygotowała 72 recenzji prac doktorskich i habilitacyjnych, trzy recenzje profesorskie oraz sześć recenzji wydawniczych. Była także recenzentką wniosków o projekty badawcze zgłaszanych do KBN, MNSiW i NCN.

Prof. dr hab. Irena E. Kotowska – naukowiec, dydaktyk i wychowawca

Profesor Kotowska jest autorką dwóch rozdziałów w podręczniku z demografii (pod red. J. Kurkiewicz, 2010) oraz współautorką dwóch rozdziałów w podręczniku ze statystyki społecznej (pod red. T. Panka, 2007, 2014). Ponadto opracowała i dokonała redakcji naukowej pośmiertnego wydania podręcznika J.Z. Holzera „Demografia” (PWE 2003).

Podsumowując, dorobek prof. Kotowskiej z zakresu badań naukowych oraz działań na rzecz rozwoju środowiska naukowego w Polsce i za granicą, tylko z okresu po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego w 1995 roku, obejmuje:

- autorstwo 39 rozdziałów w książkach (w tym 7 wydanych za granicą, 14 w języku angielskim, 10 przygotowanych we współautorstwie),
- redakcję naukową 10 książek, w tym 6 w języku angielskim, przy czym 4 są wydane za granicą,
- 31 artykułów (23 we współautorstwie, 16 w języku angielskim), w tym 4 opublikowane w czasopismach zagranicznych,
- współautorstwo 3 podręczników,
- udział w 27 międzynarodowych projektach badawczych oraz 4 projektach międzynarodowych niewspółfinansowanych ze środków zagranicznych; w 13 projektach obok wykonawstwa koordynowanie pracami badawczymi, przy czym w 4 przypadkach koordynacja całego projektu,
- udział w 21 projektach krajowych, przy czym 7 z nich to projekty realizowane ze środków KBN i NCN, przy czym 3 z nich to projekty promotorskie; kierowanie 5 grantami KBN i NCN,
- wypromowanych 10 doktorów, otwarty 1 przewód doktorski, 3 kolejne przewody w przygotowaniu,
- 72 recenzje prac doktorskich i habilitacyjnych, 6 recenzji wydawniczych monografii,
- współautorstwo około 100 raportów z badań w projektach krajowych i międzynarodowych,
- udział w 215 konferencjach i seminariach, głównie zagranicznych (wygłaszanie referatów, organizacja sesji tematycznych, prowadzenie sesji, udział w dyskusji),
- organizacja lub współorganizacja 21 konferencji,
- 21 ekspertyz (5 w języku angielskim).

Najważniejsze publikacje z ostatnich 10 lat:

Kotowska I.E., 2016, *Polityka rodzinna – zmiany w czasie i zróżnicowanie między krajami*, w: Górny A., Kaczmarczyk P., Lesińska M. (red.), *Transformacje. Przewodnik po zmianach społeczno-ekonomicznych w Polsce*, s. 51–61, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa.

Kotowska I.E., 2012, *Family Change in Europe from a Transition-to-Adulthood Perspective*, w: Knijn T. (red.), *Work, Family Policies and Transitions to Adulthood in Europe*, s. 102–129, Work and Welfare in Europe Series, Palgrave Macmillan.

Anita Abramowska-Kmon

- Kotowska I.E., Józwiak J., 2012, *Nowa demografia Europy a rodzina*, „Roczniki Kolegium Analiz Ekonomicznych” nr 28/2012: 9–33.
- Kotowska I.E., Chłóń-Domińczak A., 2012, *Zarządzanie finansami publicznymi w kontekście zmiany demograficznej*, „Studia Ekonomiczne” nr 1 (LXXII): 7–26.
- Baranowska A., Gebel M., Kotowska I.E., 2011, *The role of fixed-term contracts at labour market entry in Poland: stepping stones, screening devices, traps or search subsidies?* „Work, Employment & Society December” nr 25 (4): 777–793.
- Kotowska I.E., 2010, *Uwagi o polityce łączenia pracy zawodowej i rodziny w kontekście nowej demografii Europy i zmian na rynku pracy*, w: J. Szambelańczyk, M. Żukowski (red.), *Człowiek w pracy i polityce społecznej*, s. 59–78, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.
- Kotowska I.E. (red.), 2009, *Strukturalne i kulturowe uwarunkowania aktywności zawodowej kobiet w Polsce*, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR.
- Höhn Ch., Avramov D., Kotowska I.E. (red.), 2008, *People, Population Change and Policies: Lessons from the Population Policy Acceptance Study*, vol. 1, European Studies of Population, Springer.
- Höhn Ch., Avramov D., Kotowska I. (red.), 2008, *People, Population Change and Policies: Demographic, Knowledge, Gender, Ageing*, vol. 2, European Studies of Population, Springer.
- Kotowska I.E., Józwiak J., Matysiak A., Baranowska A., 2008, *Poland: Fertility decline – a response to profound societal change and transformations in the labour market?*, „Demographic Research” nr 19(22): 795–854.
- Józwiak J., Kotowska I.E., 2008, *Decreasing birth rates in Europe: reasons and remedies*, „European View” nr 7(2): 225–236.
- Kotowska I.E., Sztanderska U., Wóycicka I. (red.), 2007, *Aktywność zawodowa i edukacyjna a obowiązki rodzinne w Polsce w świetle badań empirycznych*, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR.

Pozostając pod ogromnym wrażeniem dorobku Pani Profesor Ireny E. Kotowskiej, łączę gratulacje z okazji urodzin oraz życzenia wielu kolejnych sukcesów i nieustannej satysfakcji z pełnienia tak istotnych funkcji w świecie nauki polskiej i międzynarodowej.

Anita Abramowska-Kmon